

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉS ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 320
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 350

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 150 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 175. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Tisri 12 — 1923 szeptember 22 Szombat

A zsidóság meglepő eredményei a csehszlovák községi választásokon

A szélsőséges pártok előretörése. A zsidóság mindenütt bejuttatta képviselőit

(Prága, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A községi választások, melynek előkészületei hetek óta uralták a csehszlovák községi közéletet, befejeződtek és az eredmények nagyrésze is ismeretes már. Ez az eredmény érdekes, de egyben nyugtalanító keresztmetszetet adja annak a politikai és pszichikai processzusnak, amely felé az európai társadalom már évek óta halad. A mérsékelt irányzatok egyre inkább vesznek el a talajt lábuk alól és a szélsőséges felfogások törnek előre. A községi választások eredményei lényegesen eltérő képet adnak a községi politikai életéről, mint a parlament mai összetétele, ami azt mutatja, hogy két év alatt a demokratikus Csehszlovákiát is alaposan megfertőzte az európai dekadencia szelleme.

Jobboldalon és baloldalon egyaránt a szélsőségek érték el a legnagyobb eredményeket,

míg a mérsékelt munkásság és a polgári közpártok szinte szennáció számba menő vereséget szenvedtek. A kormány lapjai meglepéssel regisztrálják ugyan a választás eredményeit és azt az állameszme győzelmének hirdetik, de a sorok közül kiérződik a szavak meggyőződésének hiánya. Semmiesetre sem valószínű, hogy a lakosság radikalizálódása, a szélső nacionalisták és a kommunisták győzelmének kedvezően befolyásolná az ország békés fejlődését. Ellenzéki politikai körökben biztosra veszik, hogy a községi választások eredményei lényegesen befolyással lesznek az ország általános politikájára is.

A választások lefolyása majdnem mindenütt nyugodt volt, mert a hatóságok kevés kivétellel igyekeztek megőrizni a választási szabadságot. Ennek tudható be, hogy

a nemzeti kisebbségek majdnem mindenütt méltányos képviselőre jutottak.

Szép eredményeket értek el a németek és a magyarok, de erejüket lényegesen gyöngítette az a körülmény, hogy nem egységesen, hanem több pártra osztottan vették fel a küzdelmet.

Számunkra a legnagyobb és legörvendesebb meglepetés a csehszlovák községi választások kapcsán a zsidóság szerepe és magatartása. Csendes, de annál szivósabb és mélyrehatóbb propagandával sikerült elérni, hogy

a zsidóság szinte kivétel nélkül mindenütt mint egységes kisebbségi párt lépett fel, külön listákra adta le szavazatát és mint önálló nemzeti csoport helyezkedett el a küzdő pártok között.

Ennek az öntudatos és fegyelmezett fellépésnek meg is mutatkozott a kellő hatása. A zsidóság, ha nem is számarányának megfelelően, de mindenütt igen tekintélyes képviselőre jutott és a városi adminisztrációkban ezentúl ott fognak ülni a zsidó lakosság képviselői is és kellő sullyal fogják tudni megvédelmezni a zsidó lakosság politikai és gazdasági érdekeit. Az egységes fellépést csupán Ruszinszko egyes városában nem lehetett keresztülvinni, ahol a konzervatív zsidóság külön listákat állított fel, de nem nagy eredménnyel.

A választás részletes eredményei közül a következő érdekes és tanulságos adatokat közöljük:

Munkácson, Ungváron és Nagyszőlősen az egységes zsidópárt kapott relatív többséget.

Munkácson a megválasztott zsidó képviselőtestületi tagok száma tizenhárom, utánuk következnek az őslakók pártja 11 és a kommunistapárt 8 mandátummal.

Ungváron megválasztottak 9 zsidót, 8 kommunistát, 5 cseh nemzeti szocialistát, 4 ruszin agrárpártit és 3 szociáldemokratát.

Vágújhelyen második helyben állanak a zsidók 9 mandátummal, a Hlinka-párt 14, a kommunisták 6, a hivatalnokpárt 2, a szociáldemokrata párt 1 és a kormánypárt 2 mandátumot kapott.

Nyitrán a harmadik helyen áll a zsidó szavazatok száma 1576 szavazattal, a keresztényszocialisták 2165, a szlovák néppárt 2021 és a kommunisták 1237 szavazattal szemben.

Pöstyénben a zsidópárt 9, a Hlinka-párt 14 és a kommunisták 7 mandátumot kaptak.

Bártfán a zsidópárt 11 mandátumot szerzett, míg a keresztényszocialisták és a szlovák néppárt szövetsége csupán 14 mandátumot tudott kiküzdeni.

Eperjesen a zsidópárt 5, Pozsonyban 4, Nagyszombatban 5, Somorján 2, a dunaszerdahelyi járásban 12, Bazinban 3, Rozsnyón 2, Rimaszombatban 3, Késmárkon 6, Lőcsén 3, Iglón 3, Poprádon 4, Szepesbélán 2, Nagymihályon 11, Túrőcsentmártonban 3, Huszton 8, Verbón 5, Tornaúján 5, Kassán 2, Galántán

Németország külön tárgyal a belgákkal

Stresemann kancellár új ajánlatot tett. Ötmillió márka egy liter tej. Németországban általános a kétségbeesés. Baldwin és Poincaré találkozására megszárdította az antantot

(Berlin, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Beavatott helyen úgy tudják, hogy Stresemann kancellár tárgyalásokat kezdett a berlini belga nagykövettel. Ezekben a tanácskozásokon a kancellár kijelentette, hogy hajlandó a passzivitást feladni, ha biztosítottnak látná a Ruhr-vidékről kiutasított és az ott elítélt németek sorsát. Ez esetben kész a legutóbb felajánlott harmincmilliórdnyi jóvátételt negyvenmillióra felemelni. Annak sincs akadálya, hogy a francia iparnak a Ruhr-területen nagyobb szerepet biztosítsanak. A fizetések biztosítására a német mezőgazdaságot és nagyipart jelzálloggal terhelnék meg. De ha erre az ajánlatra a döntés hamarosan nem következik be,

az egész országban zavargások fognak kitörni

s akkor a német kormány minden erőfeszítése hiábavaló.

A párisi „Temps“ azzal vádolja Németországot, hogy Stresemann kancellár ezekkel a tárgyalásokkal Belgiumot a franciák ellen akarja bujtogatni.

Aranymárka, papírmárka, fedezetmárka

(Berlin, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Reménytelen Németország helyzete! — írják napok óta a német lapok. Vége minden illúzióknak! A márka tartartózatlanul zuhan a végső katasztrófa felé. Az árakat jelző fantasztikus számsorokhoz szinte naponként ugrik egy-egy újabb zéró. A márkát ma már a legtöbb tőzsdén nem fogadják el fizetési eszközként.

Ilyen közülmények között egész Németország figyelmét a márka sorsa tartja lenyűgözve. A német kormány hosszas tárgyalások után új pénznemtervet terjesztett most a nyilvánosság elé. A tervezet a viszonyok kényszerítő sürgetése miatt nem is terjesztik a birodalmi gyűlés elé, hanem a birodalmi elnök szükségrendeletével emelik törvényerőre. Az új német pénznem valószínűleg október elején életbe lép. A pénzügyminiszter közlése szerint a jövőben Németországban három fizetési eszköz lesz.

9 és Prágában 2 mandátumot kapott.

Ezeket a számokat csak kiszakítottuk a választási eredmények tömegéből és megközelítőleg sem merítik ki a zsidóság elért eredményeit.

Mindenütt, ahol a zsidók külön listát állították fel, sikerült bejuttatni legalább egy-két zsidót a községi képviselőtestületbe.

Azokban a községekben, ahol a zsidók alacsony számarányuknál fogva nem állíthattak fel külön listát, megegyezést létesítettek azokkal a pártokkal, melyek garanciát vállaltak a zsidó érdekek képviselésére.

A községi választások eredményei alapján remélni lehet, hogy a közeli napokban megjelentülő járási és megyei választásokon is hasonló magatartást fog tanúsítani a zsidóság és ezekben az önkormányzati szervezetekbe is elküldi a maga képviselőit. A csehszlovákiai zsidóság választási eredményei fényesen igazolják, milyen hatalmas és tövös eredményeket lehet elérni az egységes fellépéssel és célkitűzéssel. Természetesen nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy az ilyen eredményeket csak egy olyan demokratikus államban és csak olyan szabad választások mellett lehetett elérni, mint Csehszlovákiában. De a példa mégis példa és oklással szolgálhat nekünk romániai zsidóknak is.

Páris, szept. 21. Millerand köztársasági elnök kihallgatáson fogadta Baldwin angol miniszterelnököt. A külügyminisztériumban kijelentették, hogy Baldwin és Poincaré tárgyalásaira ismét megszárdult a nagyantant helyzete.

A titokban tartott tanácskozásokról, melyeken a két miniszterelnökön kívül csak tolmács vett részt, semmi felvilágosítást nem adnak. Londonban azt hiszik, hogy a megbeszélésen a német jóvátételi ajánlatról és arról volt szó, hogy milyen hatással volt az olasz-görög konfliktus Angliára és Franciaországra.

Berlin, szeptember 21. A márka katasztrófa minden életlehetőséget megszüntetett. Egy liter tej ötmillió, kenyér 9,8, vaj negyvenötven, cipőtalpalás százmillió, egy személy 450 ezer márka. Németország nagy elkeseredéssel néz a tél elé, mert a koks mázsája 119 millió márka. A kétségbeesést növeli, hogy a születések száma sokkal nagyobb visszaesést mutat, mint a háború utolsó éveiben. A most készülő statisztikából még szomorúbb adatok fognak napfényre kerülni Németország haláláról.

A legfőbb és egyedül törvényes fizetési eszközzel számító pénz a fedezetmárka. A fedezetmárkát az ipari-, kereskedelmi-, bank- és közgazdasági érdekeltségek dologi fedezete fogja biztosítani.

A második pénznem a jelenlegi papírmárka, amely elveszti fizetési jellegét és a forgalomban csak mint váltópénz fog szerepelni.

A harmadik pénznem az aranyfedezetű márka, amelyet az Aranymárka Bankra átalakult Birodalmi Bank ad ki és amelynek fedezete arany, vagy deviza lesz.

Az új pénznem tervezet szerint a birodalmi bankot teljesen függetlenítik a birodalmi pénzügyektől. A Birodalmi Bank így visszakarja az aranyfedezetű-bank jellegét. A bank nem fog több fedezet nélküli állami papírpénzt kibocsátani és így visszanyeri a háború előtti jellegét. Az átmeneti idő alatt, amelyet a pénzügyminiszter három-négy hónapra tervez, egy speciális pénznem-bankot állí-

ember 20

szereket rő-
Telefon 315

ied

Ferdinand 6

bb
!!

550.—
360.—
235.—

árak

llitmány

R''

a

ek

nek

ne

h

svantz

ek

nak

n

bériák

stb., stb.

PÓK

nió-u.) 11.

árak

rárugyár

szám

nc.: Juvaere, Cluj

preskedés

y, ezüst és

abováltat

y, gyári lerakata

knak!

a-Mare

ozy 18. szám

tanak fel, a gazdasági körökre szóló aranymegterhelés alapján. Hogy ezt a megterhelést jelzőlegkölesön révén, vagy valamilyen más uton hajtják végre, egyelőre még nem határozták el. A megterhelés legfeljebb ötszázalékos lesz és így az ország négymilliárd aranymárkához jut.

Az újonnan kibocsátandó dologi fedezett márkát az állam által biztosított dologi fedezet garantálja. A papírmárkát át kell váltani az új bankjegyekre. Az új bankjegyek törvényes fizetési eszközzel fog szolgálni bérfizetéseknél is, a papírmárkát lassankint teljesen kivonják a forgalomból.

Tankönyvjegyzék

LEPAGENÁL
Cluj-Kolozsvár

GÁRDI és TÁRSA

fényképzési műtermek
Cluj-Kolozsvár, str. Saguna
(v. Bartha Miklós-utca) 13

Portrék,
gyermekfelvételek,
nagyítások

Ha művészi kivitelű vasbutort akar venni, ne sajnálja az utat

Marosvásárhelyre es tekintése
SZÉKELY és RÉTI
ERDÉLYRESZI BUTORGYÁR RESZV.-TÁRS. butortermei
Asztalosok furnárszükségeiteket legolcsóbban itt szerezhetik be

HARISNYA,
KEZTYÚ ÉS
KÖTÖTTÁRU
KÜLÖN-
LEGESSEGEK
EREDETI
GYÁRI ARBAN
ÁRUSITTAT-
NAK

BLATT

KÖTÖTT-
SZÖVÖTT
ÁRUHÁZA
CLUJ
KOLOZSVÁR
FÖTÉR 13.
SZÁM
ALATT

Állami tisztviselőknek külön engedmény!

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 * Sürgönyc.: Juvaere, Cluj

Ékszerárúgyártás, nagykereskedés

Fogászat arany és forrasztó * Arany, ezüst és platína-beváltás!

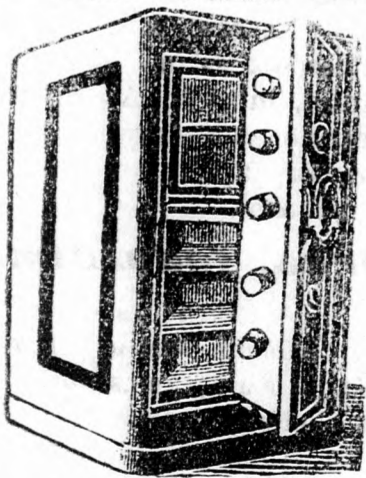
Kiszle és Schwarzwaldi órák képviselete, gyári lerakata
Csak viszontelárúsítóknak!

Fabrică
de case de bani
Geldschrank-Fabrik
Pénzszekrénygyár

JAKABFI & CO.
TIMIȘOARA

Str. Timofei Cip.
(Battyány-utca) 3. szám
Telefon 12-68

Képviseletek Erdély
részére kerestetnek

Feketeerdői üveg
és mindennemű

porcellánárut
legolcsóbban

Telefon 588

Kerekes Ernő

áruházban vásárolhat
Cluj, Calea Reg. Ferdinand No. 4.
Engross! Endetail!

1484

Feloszlatják az export-import bizottságot

A kiviteli permiszrendszer véglegesen megszűnik. Teljes kiviteli szabadság

(Bukarest, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány félhivatalos lapja a „Viitorul” szenzációs hírellel meg a kereskedelmi világot. Arról van ugyan szó, hogy a kiviteli permiszrendszert, amelynek eltörléséről az utóbbi időben sok szó esett, végre teljesen be fogják szüntetni és Nagyrománia termékeit — főként nyerstermékeket — szabadon lehet exportálni. Nagyobb vámtételeket csakis az elsőrendű szükségleti cikkek kivitele után kell fizetni, a többi cikk vámentes. Temesvári híradásunk szerint a közszükségleti cikkek közül is a nulláslistát a kormány szabaddá kívánja tenni, hogy ezzel a lej némi szilárdulását lehessen elérni. Körülbelül százötven vagon fehér- és nulláslistát kerül ki az or-

szágból. Itthon azonban a barna- és kenyérliszt elárúsítása hatósági ellenőrzés alá kerül egyrészt, hogy az ország kenyérelátása körül az aratást követő későbbi hónapokban ne merüljön fel zavar, másrészt, hogy a liszt körül ne burjánzhassék fel az áruzsora.

Hasonló megszorítások alá vetik az élőmarha kivitelét is. Ha az ország szükséglete e cikkben fedezve lesz és erre nézve a kormány garanciákat kap, akkor az élőmarha kivitelét is teljesen szabaddá teszik.

A tervet az ipartügyi miniszter dolgozta ki. Ha a kormány — a „Viitorul” szerint — a tervet elfogadja, a minisztérium kebelében működő export-import bizottságot is feloszlatják.

Valeanu volt miniszter rehabilitáltatta Moldot

A vasúti vizsgálat tisztázta Mold József jelentése szerint Mold József bosszu áldozata

(Kolozsvár, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a hatalmas mentőakció, mely előbb a hatósági fórumok, most pedig a nyilvánosság előtt indult meg Mold József érdekében, egyre jobban kezdi háttérbe szorítani a végtelenségig húzódo nyomozást. Egyre sürűbben hallani hangokat, melyek a 35 millió lej sikkasztásával és kilenc terhelő tanu gyanus eltüntetésével vádolt vasúti felügyelő ártatlanságát igyekeznek bizonyítani az adatok nélkül nehézkes váddal szemben.

Ez a mentőakció még június elején indult meg, amikor Gheorghe Anastasiade bukaresti főinspektor Aradon járt s a Mold elleni vizsgálat eredményéről szóló jelentésében szinte teljesen tisztázta Moldot a sikkasztás vádjától. A 17.961. szám alatt íktatott jelentés ismerteti Mold vallomását, melyben beismeri, hogy a CFR-személyzet részére érkezett ötven kocsi kukoricából három vagon eladott egy dévai kereskedőnek, ez azonban szolgálati érdekből történt, mert a három kocsi romlott kukorica volt, amit a vasutasok visszautasítottak, tehát kárban ment volna. Azt is beismeri Mold, hogy hat vagon Bazargicban vett buzáat eladott, mert penészes volt, az ugyanakkor érkezett burgonyát is azért adta el, mert fagyott és használhatatlan volt.

A hivatalos vizsgálat

A jelentés szerint Mold hiteles okmányokkal igazolta, hogy ezeket az ügyeket a legnagyobb szabályszerűségekkel bonyolította le, mert az élelmezési vezérigazgatóság felhatalmazta az üzletvezetéseket, hogy azokat a szükségleti cikkeket, amiket a vasutasok nem akarnak elfogadni, magánfeleknek is eladhassák. Épezt, mondja Anastasiade, Moldot legfeljebb csak azért lehet felelősségre vonni, amiért megengedte a dévai kereskedőnek, hogy a kukoricát Petrozsényba szállíttassa, vagyis árdragítást kövessen el.

Ami az aradi szigurancának azt a vádját illeti, — tolytatja jelentését a főinspektor —, hogy Mold hetvenegy vágómarhát vásárolt és azon illetéktelen nyereséghez jutott, Moldnak hivatalos felhatalmazása volt erre az élelmezési bizottságtól (amelynek éppen Mold volt a feje). Ez a vádpont tehát elesik, valamint az a másik is, hogy Mold csupa idegeneket, állítólag a saját embereit nevezette ki az élelmezési osztályhoz. Az igazság ugyanis az, hogy Mold mindössze két tisztviselőt ajánlott felvételre, névszerint Bartolomeides Kálmánt és Bartos Lászlót.

„Mold teljesen korrekt”

Anastasiade azután elmondja, hogy a vizsgálatot nagyon diszkrétan folytatta le s rájött a vádak rugóira. Meggyőződött ugyanis arról, hogy Mold teljesen korrekt tisztviselő és semmiféle szolgálati szabálytalanságot nem tört meg. Ezért függesztette fel például Adamescut, aki aztán bosszúból feljelentette a szigurancán. Dima mérnök és az élelmezési bizottság tagjainak információja szerint is mindaz, amit Mold ellen mondanak, csak bosszu műve, de egyébként az élelmezési osztálynak nincs még egy olyan tisztviselője, akire büszkébb lehetne. Francu volt aradi üzletvezető is jó információt adott Moldról, amikor még nem tudhatta, hogy a vizsgálat megindult.

„A nyomozás során egész csomó aktát találtam — mondja végül a jelentés — egy, 385.906 lejes harisnyavásárlásról és az a benyomásom, hogy Adamescu aligha járt el önzetlenül ennél az ügyetnél. Ezért szükségesnek tartom, hogy az erre vonatkozó aktákat Chiriac főfelügyelőhöz terjesszem

fel, aki az összes ellátási osztálynál történt dolgokban folytat vizsgálatot.”

Ez a jelentés Valeanu tábornok, akkori vasúti miniszter elé került, aki a következő sorokat vezette rá a dossziéra: „Csatolni kell a Mold elleni feljelentést, akivel közölni kell a jelentést az én határozatommal, mely az ő rehabilitálásáért akarja. Azokat az aktákat, melyek Adamescúra vonatkoznak, adják ki Chiriac főinspektornak tanulmányozásra.”

Moldot azonban mégsem helyezték szabadlábra és nem rehabilitálták, mert közben Averescu kormánya megbukott és Valeanu tábornok rendelete irattárba került.

Seypel osztrák kancellár varsói tárgyalásai

Varsó, szeptember 21. Seypel osztrák kancellár és Grünberger külügyminiszter elutaztak Varsóból. Tartózkodásuk alkalmával sikerült megállapodniok egy döntőbírósi szerződésben, amely a két állam között minden vitás ügyet e bíróság döntése alá fognak bocsátani. Ezenkívül élelmezési és tüzelőanyag ellátási kérdésekben is megállapodást hoztak létre, amely alapját fogják képezni egy általános kereskedelmi szerződésnek Ausztria és Lengyelország között.

Összehívták a német birodalmi gyűlést

Berlin, szeptember 21. A német birodalmi gyűlést szeptember 27-ére hívták össze.

Anglia zálogok nélkül is ad kölcsönt Magyarországnak?

Genf, szeptember 21. A „Kölnische Zeitung” szerint Beues cseh külügyminisztert arra figyelmeztették Londonban, hogy az angol kapitalisták a zálogjogok felfüggesztése nélkül is hajlandók kölcsönt adni Magyarországnak. Ezenetben a kisanant az utolsó lehetőséget is elveszti, hogy a magyar ügyekbe beavatkozzon. A lap szerint ez az információ tette a kisanantot engedelkenyebbé a magyar kölcsön iránt. A magyar ügygel kapcsolatban a „Republique Francaise” megállapítja Magyarország tényleges közeledését a kisanant-hoz. A cikk szerint a magyar kormány komoly erőfeszítéseket tesz, hogy lojális és mérsékelt politikával helyreállítsa Magyarország nemzetközi helyzetét és Középeurópa békéjét. Ez bizonyítja, hogy a külföld eddigi bizalmatlansága oszlófélben van. A helyzet Színájában javult.

Törökországban megszűnt az antantellenőrzés

Konstantinápoly, szeptember 21. Az antant ellenőrzése a török flotta felett megszűnt.

Spanyolország visszaköveteli Gibraltárt

Madrid, szept. 21. Spanyolország katonai diktátora, de Rivera miniszterelnök legutóbb beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a spanyol nemzeti becsület első követelménye: kivívni Gibraltár visszacsatolását. Alfonz király aláírta a négyszázötvenezernyi polgárőrség toborzásáról szóló rendeletet. A toborzást Katalóniában kezdik meg és fokozatosan kiterjesztik az egész országra. A direktórium Alfonz király elnökletével koronatanácsot tartott, amelyen de Rivera tábornok bemutatta a direktórium tagjait. A miniszterelnök ezután expozét tartott Spanyolország belső és külső helyzetéről.

Fascista- Két aktiv tábor

(Kolozsvár, katársától.) A mely Románia b teljesen felfogat jához érkezett el megállapítást ny oelja tulajdonképp a diktatura k eszközül adták n melyek kiinduló — a német C. o a budapesti

Tekintettel arra, titoktartás mell lapok híradásai eseményekről.

A bukaresti hírek jelentek m a sziguranc vizs irredenta szervez négy óra alatta óriási munkát fe tak s így a több szemita központ szenzációs eredt megállapítást ny szemita és fascis

külföldről, fők kap

és állandó összek földi pucesista k bukaresti irodájá

Magának a ban tisztára fascis

Cuza-féle antiszem magát, Munteniába katonai jellegű mo rangu katonatiszter találkos tiszték köz jeszteni és ennek lottak. Magállapítá ben maguk a pref és a vizsgálat so hogy

két aktiv tá S

A jelszó ez volt : katonai diktatura é fascisták sapirográ jeszettek, amely arra a napra, amel restben egy alezred

A kormányt mása volt az agitá annak formája csak kitölteni. Egyre ny maga az antiszem relje a figyelmet a nem elégszenek me

az állam rend

A mult éjszaka fol tartóztatást eszkö szerint a kormány szigorubban jár el nyomozás a szigur belügyminiszter vez

Tegnap este volt, melyen az an lalkoztak. A min Florescu igazságü eki ma ide is érke kizárólag azokkal amelyeket az ant fognak teljes szigor

Florescu ma d és Pop Juon dr. ig tott több órán át

Mardarescu bizást kapott, hogy vezesse le. Amint ható, a fascista s hadsereget.

Bratianu min jelentést tett Fer eredményéről.

Érdekes a bu hogy az erdélyi ant Buda

Fascista-antiszemita puccs készült a kormány ellen

Két aktív tábornok állott az akció élén. Szenzációs letartóztatások előtt. Florescu miniszter Kolozsváron

(Kolozsvár, szept. 21. Az Uj Kelet munkatársától.) A fascista és antiszemita akció, mely Románia belső békéjét az utóbbi időben teljesen felforgatta és megzavarta, fordulópontjához érkezett el. Hivatalos jelentések szerint megállapítást nyert, hogy ennek az akciónak célja tulajdonképpen a belső béke felforgatása, a diktatura kiküszöbölése és az antiszemita eszközökkel adták magukat olyan törekvésekhez, melyek kiinduló pontját — e hírek szerint — a német C. organizációknál és

a budapesti ébredő magyaroknál kell keresni.

Tekintettel arra, hogy a vizsgálat a legnagyobb titoktartás mellett folyik csupán, a bukaresti lapok híradásai nyomán számolhatunk be az eseményekről.

A bukaresti lapokban már pár nap előtt hírek jelentek meg arra vonatkozólag, hogy a sziguranca vizsgálatot folytat egy fascista-irredenta szervezkedés ellen. Az utolsó huszonnégy óra alatt az állambiztonsági szervezetek óriási munkát fejtettek ki, házkutatást tartottak s így a többek között a fascista és antiszemita központi irodában. A házkutatások szenzációs eredménnyel jártak, amennyiben megállapítást nyert, hogy a romániai antiszemita és fascista mozgalom

külföldről, főként pedig Németországból kapott pénzeket élt

és állandó összeköttetéseket tartott fenn a külföldi puccsista körökkel, sőt az orosz emigráció bukaresti irodájával is.

Magának a fascista szervezkedésnek a regátban tisztára fascista színezete volt, Moldovában a Cuza-féle antiszemita mozgalom formájában élte ki magát, Munteniában és Olteniában pedig inkább katonai jellegű mozgalom volt, melynek élén magasrangú katonatisztek állottak. Erdélyben főleg tartalékos tisztek között akarták a mozgalmat terjeszteni és ennek élén az Imbroane-testvérek állottak. Megállapítást nyert, hogy egyes megyékben maguk a prefektusok szervezték a mozgalmat és a vizsgálat során megállapítást nyert az is, hogy

két aktív tábornok vezet a katonai szervezkedést.

A jelszó ez volt: „Halál a politikai pártokra és a katonai diktatura életbeléptetésére”. Az antiszemita fascista sapirográfon lehúzott proklamációt terjesztettek, amely azzal végződik: „Készüljünk arra a napra, amelyen megadjuk a jelt”. Bukarestben egy alezredek állott a mozgalom élén.

A kormánynak már hosszabb idő óta tudomása volt az agitációról, azonban azt hitték, hogy annak formája csak az antiszemita kereteket fogja kitölteni. Egyre nyilvánvalóbb lett azonban, hogy maga az antiszemita akció arra szolgál, hogy elterelje a figyelmet azoktól a törekvésektől, melyek nem elégszenek meg a zsidóság elleni akcióval, de

az állam rendjét is meg akarják változtatni.

A múlt éjszaka folyamán Bukarestben számos letartóztatást eszközöltek. Bukaresti lapjelentések szerint a kormány el van határozva, hogy a legszigorúbban jár el a mozgalom vezetői ellen. A nyomozás a sziguranca vezérőnöke és maga a belügyminiszter vezet.

Tegnap este Bratianu lakásán minisztertanács volt, melyen az antiszemita-fascista agitációval foglalkoztak. A minisztertanács elhatározta, hogy Florescu igazságügyminisztert Kolozsvárra küldi, aki ma ide is érkezett. Florescu kolozsvári útja kizárólag azokkal az intézkedésekkel függ össze, amelyeket az antiszemita-fascista agitáció ellen fognak teljes szigorúsággal megtenni.

Florescu ma délbe érkezett Kolozsvárra

és Pop Juon dr. igazságügyi államtitkárral folytatott több órán át tárgyalást.

Mardaescu hadügyminiszter speciális megbízást kapott, hogy a nyomozást a hadsereg körébe vezesse le. Amint az eddigi adatokból megállapítható, a fascista szervezkedés teljesen átszötte a hadsereget.

Bratianu miniszterelnök Szinájába utazott és jelentést tett Ferdinánd királynak a vizsgálat eredményéről.

Érdekes a bukaresti lapoknak az a feltevése, hogy az erdélyi antiszemita mozgalomnak gyökerei Budapestre nyulnak.

Állítólag Máramaroszigeten és Marosvásárhelyen olyan adatok birtokába jutottak, amelyek ezt a feltevést bizonyossággá teszik. Lapjelentések szerint még ezekben a napokban szenzációs letartóztatások várhatók és beavatott körök valószínűnek tartják, hogy a kormány teljes kiméletlenséggel fog eljárni és már is néhány igen magasállású hivatalnok- és vezetőszeret játszó politikus közeli letartóztatásáról beszélnek.

*

Cuza jasi professzornak egyik máramaroszigeti ügynöke, Manolache volt törvénykezési inok már hosszabb idő óta heves fascista agitációval igyekezik megzavarni a város békéjét. Bukaresti pénz segítségével csapatot is toborzott magának, amelynek segítségével „tettelesen” akarta megoldani a zsidókérdést. Manolache elszánt csapata jórészt gyepmesterekből és más hasonló foglalkozási ágakat kultiváló fascistákból és egészen fiatal gimnazistákból

Visóvölgy zsidó postamesterét kidobták a hivatalból

Huszonegyévi szolgálat jutalma. A mojszini zsidó postamestert is elhosszították

(Kolozsvár, szeptember 21. Uj Kelet tudósítójától.) A véres embersorsokat rejtő Kárpátok keleti közepéből csomagolópapírra, ceruzával irt levelet hozott nekünk a posta. Panasza jött a kusza sorokban, egy postásalád feljajdulása, melyben mások segélykiáltását is összesűrítette a posta ellen. Visóvölgyről irt nekünk Hermann Henrik volt ottani postamester, akit egy másik zsidó társával könyörtelenül kitettek a hivatalból, amelyet becülettel és hozzáértéssel láttak el évtizedeken át. S jutalmul az utcára, a nélkülözésbe kergették őket. A két eset egész Máramarosmegyét izg lomban tartja.

Hermann Henrik huszonegy évig volt a posta szolgálatában. A fizetésért, amely arra sem elég, hogy éhenhaljon belőle, végigszenvedett két orosz inváziót és amikor visszatért a faluba, saját költségén újra felépítette a földig lerombolt postahivatalt. Az impériumváltozások sietett a hűség-eköt letenni és folytatta munkáját, amiért dícséretet is kapott. Talán lelkiismeretességének köszönheti mostani kálváriáját is. Két évvel ezelőtt ugyanis, pontosan 1921 április elsején,

az összes határszéli postamestereknek felmondottak.

Hogy miért, azt nem tudni, de valamennyit felszólították, hogy hat hónap leteltével adják át a hivatalukat. Hermann Henriknek is kikézbcsítették a következő körrendeletet:

Directiunea Regionala P. T. T. Oradeamare
23435—921.

Hermann Henrik
postamester urnak

Visóvölgy

Az önnel kötött postamesteri szerződést annak 13. száma alapján folyó évi április hó tizenötödikétől felmondom. Ön azonban, a szerződés ugyanazon szakaszának értelmében, a felmondástól számított fél évig, illetve esetleges felváltásig, tartozik a hivatal vezetni és a kezelést elátni. E hat hónap lefolyása alatt köteles lesz az oda ujonnan kinevezett postamestert kioktatni.

Ha ön továbbra is a postamesteri pályán kíván megmaradni, úgy adja be pályázati kérvényét az ország belsejében lévő más, a jelenlegihez hasonló osztályu hivatal elnyerése iránt. Ezen megpályázható hivatalok névsorát később fogom közölni. Eddigi hasznos munkásságáért ezennel köszönetet mondok.

Oradeamare, la 1 Aprilie 1921.

Dr. Bolchis m. p.

Az elbocsátó levélre Hermann Henrik később beadta pályázatát a csehszlovákiai Tiszaborkut postamesteri állására. A nagyváradi postaigazgatóság útján beadott kérvényt az ungvári cseh postaigazgatóság véleményezte is. Hermann azonban a hivatalt mégsem foglalta el, mert Nagyváradról

nem akarták elengedni a felmondási idő lejártá után sem.

Hiába kérte táviratilag, beadványban, levél útján, hogy mentse fel állásától, a postaigazgatóság ezt megtagadta. A zsidó postamester tehát tovább dolgozott azért a havi 491 lej és 83 baniért, melyből tekintélyes összeget vontak le nyugdíjra.

Két küzdelmes újabb esztendő után most

állott. Manolache tudatlan és subinteligens társaságát ígérekkel és pálinkával szédítette meg. A kis társaság megbeszéléseit rendszerint kocsmaszobákban tartotta. Egyik ilyen megbeszélésen, amit Manolache alvezérével Grün Sámuel korcsmájában tartott, rajtaveszett a társaság. A korcsmáros kihallgatta, amikor Manolache híveivel hosszunapra tervezett pogromterveiről beszélgetett. A korcsmáros azonnal tudatta a hallottakat a hitközség elnökével, Stern Fischellel, aki jelentést tett Teodorescu sziguranca önköknek a készülő pogromról. Teodorescu sziguranca főnök letartóztatatta Manolache és Varga Károly gyepmester főfascista vezéreket és a razzia során több fiatal gimnazista gyereket állítottak elő, akik Manolache rendelkezésére merényletet készültek elkövetni Teitelbaum főrabbi ellen. Az előállított gimnazisták jórésze Csehszlovákia román községeiből jár be a máramaroszigeti román gimnáziumba. A csehszlovákiai illetőségű gimnazistákat áttették a határon és kilitították Románia területéről. A megtett óvintézkedéseknek köszönhető, hogy a hosszunapi újratesságok minden rendezavarás nélkül folytak le.

Juliusban Hermann Henrik megkapta „hasznos munkásságáért” a jutalmat. Julius huszonötödikén Craciunescu nagyváradi postafelügyelő csendőrökkel és granicsárokkal dobatta ki Hermann családostul együtt a postahivatal udvarára. A jogtalan eljárás ellen tiltakozó postamestert

a csendőrök véresre verték,

amit dr. Gell jegyzőkönyve is bizonyít. A vizsgálat persze elmaradt. Hermann, mint levelében írja, nem is tudja, miért dobták ki és verték meg annyira, hogy három hétig feküdt. A hivatal azalatt zárva volt, majd kényszerítették a postamestert, keljen fel súlyos sérüléseivel és beteg is folytassa munkáját. Ezért kegyelemből megengedtek neki, hogy egy szoba-konyhát ismét elfoglaljon a postaépületben.

Fizetést az egész idő alatt nem kapott.

Hermann szerint a posta kéthónapi fizetésével és az április, május, június, július hónapokra járó dohányárutitási jutalékkal tartozik neki. Ezzel szemben rohasána másodnapján a petrovai csendőrszereparancsnok azzal állított be hozzá, hogy fizesse vissza a postával szemben fennálló 2774 lej tartozását, mert különben lefoglalják a butorát. Hermann ebben a kétségbeesett helyzetben hozzánk fordul segítségért. A sok zaklatást és a nyomorgást már nem bírja és bármilyen állást elvállalna, mielőtt végleg az utcára kerül. Nagyváradi tudósítónk útján interveniáltunk az ottani postaigazgatóságnál, ahol azt a választ kaptuk, hogy Hermann önként adta át hivatalát. A szerencsétlen postamester viszont erről mitsem tud.

Megrázó levelében Hermann Henrik megemlíti, hogy nemcsak vele bántak el ilyen igazságtalanul. Augusztus harmadikán a mojszini zsidó postamestert is kitették hivatalából. Mindketten végigjárták a felebezések Canossáját, de hiába hivatkoztak automatikusan ismét érvénybelépett szerződésükre, visszatartott fizetésükre és arra, hogy nyugdíjas tisztviselőket nem lehet minden jogalap nélkül megfosztani nyomorúságos kenyerüktől, eddig még nem kaptak jogorvoslást és kétségbeeséssel néznek a súlyos léptekkel közeledő tél elé.

Az olasz misszió legyilkolása — vérbosszu

(Páris, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az olasz misszió legyilkolását vérbosszu művének magyarázzák. A bizottság vezetője, Tellini ezredes ugyanis a világháborúban Valona kormányzója volt és az okkupáció idején több albánt halálra ítelt. A merénylők tehát valószínűleg a meggyilkolt albánok között vannak. A nagykövetség értekezletének határozata szerint a görög hadügyminiszter hivatalosan bocsánatot kért az athéni olasz, francia és angol követségeken az olasz tisztek meggyilkolásáért. A félhivatalos római Stefani-ügynökség szerint az áldozatok holttestét nagy gyászpomba keretében hajóra rakták. A koszoruk között ott volt a görög királyé is. A phaleroni kikötőbe vezető utvonalon görög tisztek sordala között vonult el a gyászmenet. A koporsók hajóra helyezésékor egy görög és egy francia ezredes beszédet mondtak, melyben kárhoztatták a gyilkosságot.

Betonkeverőgépek

valamint az összes cementipari gépek, u. m. cementtörcserepek, betontéglák, üregek betonblokkok, cementterazzo, granitoid, járdalapok gyártására kézi és erőhajtásra berendezve, formák, betoncsövek, kutyűrük, lépcső és egyéb építési anyagok gyártására. Teljes asbestcementpalagáryai berendezések, 1-a cementfestékek stb. stb. raktárról azonnal szállíthatók.

MODERNA

Építőipari Gépek és Radiátor Rt.
Brasov, Kis ucca 12.

Árlapok és költségvetések díjmentesen!
Mielőtt cementipari gépeket vásárol, kérjük raktárunk megtekintését!

Telefon 81. **Ládagyár** Flóközlet: Egres
Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szétcsomagolt részben megrendelésre azonnal készíti és szállítja a legolcsóbb napi áron 1331
Sajovics és Lebovits faterjesztés és ládagyar
Cij, Strada Cernauji (volt Kajántói-ut) i szám

Férfikalapokat

fest,
tisztít,
formál
és vasal

Fehér István kalaposmester,
Cluj, Unió-utca 21. Redout.

Postai megrendelések is eszközöltek!

MAROSVÁSÁRHELY

legelőkelőbb és legolcsóbb
bevárlási forrásai

LANCZET M. FIAI

FÜSZER, VAS, RÖVID-
ÁRU. Sürgőnycim: LAN-
CZET. Telefon interur-
ban 511. Tg-Mures. 1445

Lang & Comp. termény, liszt,
gabona, új és
használt zsákok vétele és eladása. Zsákkölesön-
zés: Tg.-Mures-Marosvásárhely. Telefon 289.

DEUTSCH & BRAUN

textiláru
nagykereskedés

Targu-Mures, Piața Reg. Ferdinand
(Fötér 52. Telefon 273)

Mégis csak legjobb
a késnélküli borotváló
por, amely az ország
legrégebb
gyártmánya

„RASOL IDEAL“

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4, 1/2 kg. szép kivitelű csomagolásban. 5 kg. vétel franco-franco lei 130—, kisebb mennyiségben lei 30— kékint. Óvakodjunk az ártalmas utáztatoktól. Csak az „Ideal“ felirású valódi

Reszling József fodrász

Cluj, Calea R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett).

A népszövetség a zsidó kisebbség védelmében

Mrs. Lucien Wolf nyilatkozata

Mr. Lucien Wolf, mint az angol-orosz Joint és az Alliance Israelite Universelle képviselője Genfben tartózkodik abból a célból, hogy a népszövetség referenseivel és delegátusai-val zsidó politikai kérdések felett tárgyaljon és megvédje a keleti államokban élő zsidó kisebbségek jogait. Munkásságáról Mr. Wolf a következőképpen nyilatkozott a Jüdische Preszentrale munkatársának.

A népszövetséggel való tárgyalásaink legfontosabb témája a kisebbségi szerződések végrehajtásának ügye. Romániában, Magyarországon és Lengyelországban élő zsidók tudvalevőleg veszély nélkül nem tudják panaszukat a népszövetség elé vinni. Ha a dolgokat magukra hagyják, akkor ez egyértelmű lenne a kisebbségi szerződések megsértésével, minthogy a kisebbségek maguk képtelenek a mai körülmények között panaszt emelni.

Szerencsére azonban vannak külföldi bizottságok, mint a Joint Foreign Committee, az Alliance Israelite Universelle és nemzsidó komiték is, mint a „League of Nations Union“ Angliában, amely egymillió tagot számlál és amelynek elnöke Lord Robert Cecil. E fölött befolyásos komiték kebelében legutóbb egy kisebbségi bizottság alakult. A szervezetek csakis a kisebbségek ügyeit vállalják és a kisebbségek kérvényeit eljuttatják a népszövetséghez. Azt a jogunkat, hogy petíciókat intézhünk a népszövetséghez, azon az alapon ismerjük el, hogy a népszövetségi tanács információit onnan szerzi, ahonnan éppen módjában van beszerezni. Ebben a tekintetben tehát kedvező helyzetben voltunk. A kisebbségi szerződések fogyatékoságai ilyenképen kiküszöböltek és rendes eljárás lépett életbe, amelynek során le lehet tárgyalni a szerződések körül történt sérelmeket.

Ez azonban a kisebbségi államok nagy offenzívájára vezetett és az elmúlt január hónapban Lengyelország jegyzékét intézett a népszövetségi

tanácshoz, amelyben a lengyel kormány kijelenti, hogy a népszövetség eljárása a panaszokkal szemben illegális és a békeszerződésnek egyenes megsértése. A lengyel kormány azt a javaslatot terjesztette a népszövetségi tanács elé, hogy a kisebbségek csakis saját kormányaik útján nyújthassák be petícióikat. Javasolta továbbá a hármas komitétávitólását, továbbá, hogy a petíciókat ne közzétesse a népszövetség tagjai között és végül, hogy külföldi szervezetek részéről ne fogadjanak el panasziratokat.

Ha ezeket a javaslatokat elfogadják, akkor a kisebbségi javaslatok holt betűvé süllyednek. A Joint Foreign Committee, az Alliance Israelite Universelle, valamint a League of Nations Union protestáltak a lengyel kormány javaslatai ellen és e tekintetben kielégítő biztosítékokat kaptunk az angol kormány részéről.

Fontos a numerusz klauzusz-kérdése Lengyelországban. Az Alliance Israelite Universelle és a Joint Foreign Committee a népszövetség előtt panaszt emeltek e kérdésben Lengyelország ellen. A panaszokat eljuttatták a lengyel kormányhoz, amelynek kötelessége lett volna két hónapon belül védekezését előterjeszteni. Ezt azonban a lengyel kormány elmulasztotta azzal az indoklással, hogy véleménye szerint külföldi szervezetek petícióit nem kell figyelembe venni. Ennek az lesz az eredménye, hogy az egész ügyet már néhány nap múlva, nem pedig két hónap leteltével fogják a népszövetségi tanács előtt tárgyalni.

Mr. Wolf végül kijelentette, hogy a magyar numerusz klauzusz ügyét, valamint az osztrák hatóságoknak e kérdésben elfoglalt álláspontját is megtárgyalta a népszövetség referensével és szándékába van tárgyalásokat folytatni a magyar és az osztrák delegátusokkal. Ha az ügy kielégítő megoldást nem nyer, akkor más lépéseket kell tenni. A munka huzamosabb időt vesz igénybe, de reméli, hogy végül eredményt lehet majd e téren felmutatni.

A mai valutapiac

Bukarestben zárva volt a tőzsde

(Kolozsvár, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti tőzsde a mai egyházi ünnep miatt zárva volt. Kolozsváron az ünnep miatt kevés átutalás történt, ami volt, főként magyar és osztrák koronában történt. A magyar koronát 135-tel az osztrákot 320-szal utalták át.

Szeptember 21-én 100 lejért fizettek Kolozsvár:

8000—9000 külf. magyar koronát,
13400—13500 belf. magyar koronát,
9:00—9:06 francia frankot,
2:30—2:45 svájci frankot,
0:45:00—0:45:20 dollárt,
10:30—10:42 olasz lírát,
31400—32500 osztrák koronát,
15:00—15:30 cseh koronát,
0:10:00—0:10:12 font sterlinget.

Valutapiac szeptember 21-én:

Zürichi zárlat: Berlin 4 1/2, Newyork 556.25,
Páris 3335, London 2569, Milano 2530, Prága 16.97 1/2, Bukarest 305, Belgrád 610, Bukarest 255.00, Varsó 18, Bécs 79 5/8, bélyezett —, Amszterdam 222.50.

Az ir parlament új elnöke

London, szeptember 21. Az ir parlament elnökévé újból Cesgravet választották meg.

Raglánok,

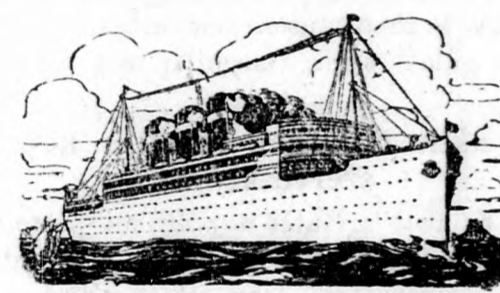
öltönyök, gyermekruhák
megérkeztek

M. Neumann

céghez Cluj,
Piața Unirei 14.

Telefon 431.

* Müller Wolf, aki a szombat beköszöntését bejelentő lapokat hordja szét, annak közlését kéri, hogy betegsége miatt képtelen a szombati cédulákat kézbesíteni.

Fabre-Line

FRANCIA HAJÓZÁSI TÁRSASÁG

Közvetlen vonalak — átszállás nélkül —

Constanța-Newyork

között és tranzitú Kanada felé.

A „MADONNA“ hajó indul október 8-án.

Külön hajójáratok

Constanța-Jaffa-Marseille

között.

A „BRAGA“ gőzös indul október 6-án.

Információk és jegyek kaphatók:

Fabre Line Bukarest, Pasagiu Comoedia

Felvilágosítást nyújt még: Reclama Cluj, A. Iancu 3.

Épületüvegezés, képekerezés,

kávéházi, vendéglői, háztartási
cikkék, demionok, táblaüveg,
lámpaárúk és porcellánedények-
ből legolcsóbb beszerzési forrás

Ausländer Rudolfnál

Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdin-
nand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz.
alatt, az Uránia palota mellett.

Engros! Endetail!

H

Az Uj Kelet az egye-
napilapja.

Felelős szerkesztő: I.
Az Uj Kelet cikkeinek
jelölésével eng

Felíratási árak: Egy
félre 320 le

Árnyékiárban és külföldi
Rador Publicita
hirdetési iroda

— A jövő év

lentik: Bratianu V
napi minisztertaná
hogy az egyes min
ben készítsék el, h
tést a parlament n
hessen állítani és r
terjeszteni.

— A rendő

ébredőket helyisé
Az öbödök kerüle
Sörház-utca. Az
Zsirkay János és I
jelentek. Lőrincz A
beszéde alatt megje
és szabadonbocsátó
lenlevők vállukra k
inspekciós rendőrtis
gyűlés résztvevői z
met és a székházat
cát megtisztította.

— Moszkvá

tattak le. Berlinb
szerint ott nagyte
szenziótkeltő letar

— A bukovi

ciája. A bukovin
országreszi konferen
tartja meg Csernov

— Hamis

Budapesten. Bud
tányságra százdoll
melyről megállapít
hamisították. A h
kettősből egyest c
tak utána. Kiderít
resen hamisította a
mozás során letart
Riemer foglalkozás
százmillió korona

— Villamos

között. Budapest
mozdony elkészült
már annyira előre
lamos vasutjátat n
dulhat. A villamos
pest és Alag közöt

— Tolvaj

zsínagógában. T
éjjel tolvaj járt a b
lopást úgy követték
kéregető lehetett, e
templom ajtaját. Öss
szokat és a vészkijá
lopás történt az ün

— A nagyvá

randuma. A nagy
randumban fordult
miniszterhez, hogy
nyelvrendelet módo
ról legelsőnek az
még pedig olyan b
váradi hitközség u
miniszterhez. A n
„Universul“ tenden
nyilatkozatot adta
ber 18-iki számába

emlékezik arról, h
küldöttsége a napo
ügyi miniszter urn
nyelvrendelet módo
lap állítása szerint
ultimátum jellegű
mazza, hogy ament
község kérését nem
véleményhez fordul

tartalmának tenden
község elnöksége a
zik. A memorandu
tartalmaz, tisztelette
elő, a külföldi közv
ban nem fordul be
tás bevezetése elől
tett tervezet szerint

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Feljelés szerkesztő: Dr. Marlon Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei felévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Országon kívül az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

— **A jövő évi költségvetés.** Bukarestből jelentik: Bratianu Vintila pénzügyminiszter a tegnapi minisztertanácson felkérte miniszter társait, hogy az egyes minisztériumok költségvetéseit időben készítsék el, hogy az egész állami költségvetést a parlament megnyitásának idejére össze lehessen állítani és rövidesen a kamara elé lehessen terjeszteni.

— **A rendőrség kizavarta a budapesti ébredőket helyiségükből.** Budapestről jelentik: Az ébredők kerületi értekezletet hívtak össze a Sörház-utcába. Az értekezleten Lendvai István, Zsirkay János és Bogya János képviselők is megjelentek. Lőrincz Antal főosztályvezető megnyitó beszéde alatt megjelent a toborzásért letartóztatott és szabadonbocsátott Apor Viktor százados. A jelenlevők vállukra kapták a pucszvezt, mire az inspekción rendőrszt az értekezletet feloszlatta. A gyűlés résztvevői zajongani kezdtek. A gyűléstermet és a székházat a rendőrség kiürítette, az utcát megtisztította.

— **Moszkvában kommunistákat tartóztattak le.** Berlinből jelentik: Moszkvai jelentés szerint ott nagytekintélyű kommunisták között szenzációt keltő letartóztatások történtek.

— **A bukovinai cionisták évi konferenciája.** A bukovinai cionista organizáció ezévi országos konferenciáját október hó 6-án és 7-én tartja meg Cernovitzban.

— **Hamis százdollárosokat gyártottak Budapesten.** Budapestről jelentik: A főkapitányságra százdolláros bankjegyet hoztak be, melyről megállapították, hogy két dollárosból hamisították. A hamisítás úgy történt, hogy a kettőből egyest csináltak és két nullát rajzoltak utána. Kiderült, hogy egy banda rendszeresen hamisította az amerikai valutát. A nyomozás során letartóztatták Pollák, Deutsch és Riemer foglalkozás nélkülieket, akiknél háromszázmillió korona értékű hamis dollárt találtak.

— **Villamosvasut Budapest és Alag között.** Budapestről jelentik: Az első villamosmozdony elkészült. A pályáépítési munkálatok már annyira előrehaladtak, hogy az első villamos vasutjárat néhány héten belül megindulhat. A villamosvasut egyelőre csak Budapest és Alag között fog közlekedni.

— **Tolvaj járt a Temesvár-belvárosi zsinagógában.** Temesvárról jelentik: A múlt éjjel tolvaj járt a belvárosi zsidó templomban. A lopást úgy követték el, hogy a tolvaj, aki vándorkéregető lehetett, elrejtőzött és magára záratta a templom ajtaját, összeszedte a legértékesebb talliszokat és a vészkijáraton át megszökött. Hasonló lopás történt az ünnepek alatt Aradon is.

— **A nagyvárad zsidó hitközség memorandum.** A nagyvárad zsidó hitközség memorandum fordult Angheliescu közoktatásügyi miniszterhez, hogy a középiskolákra vonatkozó nyelvrendelet módosítását kérje. A memorandum legelsőnek az „Universul” emlékezett meg, még pedig olyan beállításban, mintha a nagyvárad hitközség ultimátumot intézett volna a miniszterhez. A nagyvárad zsidó hitközség az „Universul” tendenciózus hírére a következő nyilatkozatot adta ki: „Az „Universul” szeptember 18-iki számában tendenciózus cikkben megemlékezik arról, hogy az ort. izr. hitközség küldöttsége a napokban Angheliescu közoktatásügyi miniszter urnál az iskolákra vonatkozó nyelvrendelet módosítása érdekében eljár. A lap állítása szerint a hitközség memorandum ultimátum jellegű s azt a fenyegetést tartalmazza, hogy amennyiben a miniszter ur a hitközség kérését nem teljesíti, a külföldi közvéleményhez fordul orvoslásért. A memorandum tartalmának tendenciózus beállítása ellen a hitközség elnöksége a leghatározottabban tiltakozik. A memorandum semmiféle fenyegetést nem tartalmaz, tiszteletteljes kérelmet terjeszt csupán elő, a külföldi közvéleményre utalás egyáltalában nem fordul benne elő, román nyelvű oktatás bevezetése elől sem zárkózik el. A beterveztett tervezet szerint a hitközség vezetősége ki-

fejezte hajlandóságát a kétnyelvű oktatás bevezetésére. A tanítandó tárgyak részben az állam, részben a tanulók anyanyelvén történnek. Mivel az ismeretes nyelvrendelet a középiskolákban teljesen ki küszöböli az anyanyelven való tanítást, aminek keresztülvitele ezidő szorint leküzdhetetlen nehézségekbe ütköznék, erre való hivatkozással kérte a küldöttség a miniszter urat, hogy e rendelkezést módosítani sziveskedjék. Szerencsére az eljáró küldöttség a miniszter ur részéről sokkal több megértést, jóakaratot tapasztalt mint aminő az „Universul” fentemlített közleményének íróját eltölti s így megvan minden remény arra, hogy e nagyfontosságú kérdés közmegelőgésére fog megoldatni.”

— **A francia akadémia harmadik zsidó halhatatlanja.** A konzervatívizmusáról híres Academie Francaise negyven halhatatlanja közé zsidó választott be, aki a harmadik zsidó tagja a francia akadémianak. Az új halhatatlan Porte Riche drámai író, aki ellen természetesen a francia nacionalista sajtó élénk sajtóháborút indított, annál is inkább, mert ellenjelöltje Charles Moras, az Action Francaise egyik vezetője volt. A francia akadémianak zsidó tagjai Ludovic Halevy, a zeneszerző unokaöccse, aki regényeivel szerzett nagy nevet magának és Henry Bergson, a legnagyobb élő filozófus.

— **A kimpolungi antiszemita kongresszus betiltása.** Hirt adtunk már arról, hogy Cuza, mután a kolozsvári és jassii „diakkongresszusokat” betiltották, most már nyíltan antiszemita kongresszust hívott össze Kimpolungba. A bukovinai zsidóság körében érthető nyugtalanságot keltett a kongresszus híre. A bukovinai zsidóság küldöttséget menesztett Vaitoianu belügyminiszterhez, aki a cuzista-kongresszust betiltotta, csendőrséget és katonaságot vezényelt Kimpolungba s leküldötte Bukovinába Dumitrescu vezérigazgatót, aki utasítást kapott, hogy minden antiszemita gyűlésezést a legnagyobb eréllyel akadályozzon meg.

— **Jomkipuri figyelmesség.** Jomkipur előestélyének ünnepes, szent áhitatába gonosz, üzletes hang sikoltott bele. Délutáni kisebbségi lapársunk alkalmi szenzációval ordította tele az utcát: „Forradalom Palesztinában”. A zsidók, kik a magabátérés e szent huszonnégy órájára felkészülve siettek a templomba, alázatos fővel a Kol nidre elé; megdöbbsentek és megállottak. És szívükbe nyilalt az alkalmi szenzáció megdöbbsenése, mintha a sanyargatásnak új formáját akasztotta volna valaki ránk, Cionért vágyó lelkek tikkadására és éhezésére. „Forradalom Palesztinában” sikoltották a rikkanások, de az üzleti fogás mégsem hatott. A lap rikancsszenzációja „üzletileg” nem vált be, nem fogadta el senki e „jomkipuri” olvasmányt, bármilyen szenzációsá öltöztették is e pár napos, erre az alkalomra fentartott ócska hirt, hogy arab törzsek fellázadtak Abdullah emir ellen Transzjordániában. Aki csak valamennyire is ismeri a palesztinai kérdést, jól tudja, hogy ez a lázadás korántsem a mandataris angol hatalom, mégkevésbé a zsidók palesztinai nemzeti otthon építése ellen tört ki, s mindenesetre alkalmul szolgál arra, hogy Anglia Transzjordánia helyzetét mos már erélyes kézzel tisztázza. Ezt a kedves üzleti figyelmet különben a délutáni lap zsidó törzsolvasói méltányolni tudják s megbocsátják azt a jó akaratot is, mely oly szívesen téveszti össze Palesztinát Transzjordániával, különösen ha forradalomról van szó.

Nagyváradon Szilág Dezső-utca 6. szám alatt lehet előfizetni az Uj Keletre.

Heti naptár

5684. Tisri 12. Sombat.

Sombat beköszöntése: Temesváron 6 óra 15 perc. Kolozsváron 6 óra 5 perc, Brassóban 5 óra 55 perc.

Sombat vége: Temesváron 7 óra 15 perc, Kolozsváron 7 óra 5 perc, Brassóban 6 óra 55 perc.

Szidra: Házinu. Mózes intőéneke, amit halála előtt a népeknek mondott. A jólét, az anyagi javak fölöslege bálványimádásra fog vezetni. Ekkor majd bekövetkezik a megtorlás: kard, éhség és betegségek. De a végén Isten megelégteli a szenvedést és meggyógyítja népe vérző sebeit.

Háftár: Vajdábér Dávid. (II. Sámuel 22.) Dávid hálaéneke ellenségein aratott győzelme miatt.

Tisri 15. és 16. Kedd és szerda. Sátoros ünnep két első napja.

„Hacófe”. (A héber tudományos irodalom reneszánsza.) Most jelent meg Budapesten (Váci-utca 85.) dr. Guttmann boroszlói és dr. Blau budapesti rabbiszemináriumi tanárok által szerkesztett „Hacófe l'chochmat Jiszrael” című héber tudományos folyóirat ezévi második száma. Amióta a könyvek kiadása óriási anyagi áldozatokat igényel, a zsidó tudósok ebben a folyóiratban közlik a tudományos világgal kutatásaik eredményét. A „Hacófe” tartalmából kitűnik, hogy a zsidóság nem csupán a héber szépirodalom, hanem a tudományos irodalom terén is reneszánszát éli. A régi, örökértékű héber művek érthetőbbé és használhatóbbá tétele foglalkoztatja a kutatókat. A százoldalas kötet élén Hevesi dr. (Budapest) nagyon érdekes, modern módszer alkalmazásával megírt szentírásmagyarázatait találjuk. Ezt követi Kle n dr. (Érsekújvár) a kitűnő Palesztina-tudós cikke, amelyben a XIV. században élt Parchi „Kattór Vaferach” című munkájában található és Palesztina földrajzára vonatkozó, igen értékes kutfőket tudományosan feldolgozza, Mohrsen Jicchák (Amsterdam) egy 1489-beli lissaboni kiadás alapján korrigálja Nachmanidesz (Ramban) tórákomentárjának sajtóhibákkal tele szövegét. Ehhez hasonló Fleischer Lipót (Temesvár) folytatólagos dolgozata, mely egy XIV. századbéli, a bécsi nemzeti könyvtárban levő kézirat nyomán magyarázatokat és variációkat dolgoz fel Abraham Ibn Ezra tórákomentárjához. Goldberger Izidor dr. (Tata) korrigálja az „Ocar Jiszrael” héber enciklopédia erre vonatkozó cikkét és megállapítani igyekszik a talmudbeli amoriták helyes számát. Érdekes megjegyzéseket közöl még Lebovics S. N. (Brooklyn) és Weisz A. dr. (Budapest).

(M. L.)

— **Az Uj Kelet marosvásárhelyi megbizottja** Hirsch Simon ur, Banca Marmorosch, telefon 67, aki minden a lapot illető ügyben felvilágosítással szolgál.

Közgazdaság

— **Csökkentik az erdészet igazgatóságok számát.** Bukarestből jelentik: Az országos erdőfőigazgatóság a kormány megbízásából az erdészet igazgatóságának decentralizációján dolgozik. A fennálló harmincharom erdészeti kerület helyett csak tizenkét önálló jogkörű erdészeti igazgatóság fogja intézni a kinstár erdészeti ügyeit. Az új beosztáson serényen dolgoznak és már valószínűleg november első heteiben új kerületi igazgatóságok fogják intézni az ügyeket.

— **Ipari törvénytervezetek.** A parlament megnyitása után nyomban fontos közgazdasági jelentőségű törvényjavaslatok kerülnek a törvényhozás háza elé. Így elsősorban a munkakódex (Codul muncii), a bányatörvény, az illetékek felemeléséről és átcsoportosításáról szóló törvény és a végül a munkásbiztosítás törvénye. Mindezek pedig javarészen úgy készültek, hogy az érdekelt feleket csak közvetve hallgatták meg. A munkaadókat és munkások legális képviselőit nem vonták be az előzetes tárgyalásokba, nem kérdezték meg kívánságaik felől és nem orientálódtak abban az irányban, hogy az ipar fejlődésére mi aggályos és mi kívánatos e törvénytervezetekben. A bányatörvény úgy van megalkotva az utólagos ellenőrzés jogával, hogy a bányák kinstári kisasajátítása bármikor megtörténhessenék. Az illetékek törvénye tételesen megdrágítja a jogkeresők igényeit, a munkásbiztosítási törvény pedig e fontos és eddig mint autonóm testület kitűnően bevált intézményének ügymenetét kivonják a munkaadók és munkások ellenőrzése alól. Az érdekelt közületek és csoportok erősen készülnek a törvénytervezetek kritikájára. A munkaadók és munkások egyaránt tiltakoznak a javaslatokban foglalt rájuk nézve sérelmes intézkedések ellen és e napokban memorandumokat is készítenek, amelyekben rámutatnak a törvénytervezet hibáira és kérni fogják a kormányt, hogy a kodifikáló bizottságokban helyet foglalhassanak megbizottaik is.

— **Szüret kilátások a Hegyalján.** Aradról írják: Körülbelül két hét múlva kezdődik meg Arad-Hegyalján az idej szüret, amely jónak mutatkozik. Minőségileg az idej termés jobb mint a tavalyi, sőt eléri az 1921-es esztendő minőségileg kiváló termését. Baracka és Ménes tájékán az idej bor meg fogja haladni a 11

maligán-fokot. Sulyos kérdések elé állítja azonban a szőlőbirtokosokat az egyre sulyosbodó pénzihiány. Bizonyosra vehető, hogy az idejű mustárak el fogják érni a hét lejt, ami annál is valószínűbb, mert már történtek eladások körülbelül ilyen árakon.

Szlovenszko kereskedelmi kamarái. Pozsonybol jelentik: Az új kereskedelmi kamarai törvény előkészítése gyors tempóban halad. A törvényjavaslat szerint Csehországban öt kamara fog működni: Prágában, Pilsenben, Égerben, Reichenbergben és Budweisban. Új kamarai kerület székhelye lesz Königrätz. Szlovenszkóban három kamarát terveznek éspedig Pozsony, Besztercebánya és Kassa székhelyekkel.

Előléptetés a Franco Romana kolozsvári vezérügynökségénél. A Franco Romana vezérigazgatósága Kertész Mártont a kolozsvári ügynökség vezérigazgatójává léptette elő. Kertész Márton a zsidó mozgalom régi és derek harcosa s előléptetése egyik legkitünőbb erdélyi szakemberünk munkásságának méltó elismerése.

Küzdelem a majoritásért a nemzetköz hálókocsitársaság részvényesei között. Bécsből írják: A nemzetközi hálókocsitársaság részvényeseinek többsége már régebb idő óta angol pénzügyi csoport kezében van. Ennek következtében a részvénytársaság igazgatósági tagjainak választásakor ellentétek merültek fel a francia és angol részvényesek között. Az ellentétek annak a kölcsönnek a visszafizetése kérdésében merültek fel, amelyet a hálókocsitársaság az angol Pulmann-kocsi társaságtól kapott. Az angol csoport részvényesek követeli a kölcsön visszafizetését. A kérdést a francia érdekeltek azért nem akarják teljesíteni, mert az angol befolyás megnövekedésétől tartanak. A társaság tulajdonképpen francia és a vezetésben csak most érvényesül először az angol érdekeltég.

SPORT

Haggibbor—Victoria. Vasárnap, az őszi bajnoki mérkőzés első fordulóján kerül eldöntésre a múlt évi bajnokság első két helyezettjének mérkőzése, mely ezuttal a szokottnál is nagyobb érdeklődést vált ki. A két csapat legutolsó találkozásától váratlanul nagy gólarányú (4:0) győzelemmel a Haggibbor került ki győztesként. A Haggibbor első csapatának négy legjobb játékosát veszítette el rövid időközökben, míg a Victoria most van formája tetőpontján. A Haggibbor tartalékjait kiváló ifjúsági csapatából meríti, kik már több ízben tettek tanúságot, hogy mindenképp méltó helyettesei az eltávozott „nagy ágyuknak”. Bár a mérkőzésnek a V. a favoritja, mi mégis hisszük, hogy a tartalékolat H. csapat zsidó lelkesedésével ezuttal is megállja helyét és az eltávozottak tudását lelkesedéssel fogja pótolni, mely esetben a mérkőzés kimenetele még így, meghandicapelve is teljesen nyílt s a Haggibbor megőrzi eddigi veretlenségét a Victoriával szemben. A Haggibbor felállítását a következő: Rosenfeld, Lazarovits, Mózes, Jakobi, Braun, Gombos, Lázár, Ankraut, Farkas, Fahn, Rosenberg. Tartalékok: Virág, Moskovits.

Osztrák—Magyar válogatott mérkőzés. Vasárnap kerül eldöntésre Budapesten az osztrák—magyar válogatott mérkőzés, melyre az egész futballvilág érthető kíváncsisággal néz. Az osztrák csapat felállítását a következő: Osztricssek, Scheuer, Blum, Kurz, Resch, Geyer, Eckl, Schirl, Klima, Wieser, Horeys. Ezzel szemben a magyar csapat összeállítása az utolsó pillanatig kétséges, mert a csapat több kiváló játékosa beteg s így részvételük bizonytalan. A mérkőzés érdekességére jellemző, hogy eddig mintegy félmillió lej értékű jegy kelt el elővételben. A mérkőzés bírja a svájci Stutz lesz.

A temesvári kisantant olimpiádról. A négy nemzet versenyének programja a következő: Szombaton délelőtt 10 és 12 óra között a sportegyletek és a négy nemzet atlétái és futballistái fognak felvonulni a királyi család előtt sportöltözketben. 23-án, vasárnap délelőtt 10 órakor: 100 és 400 m. síkfutás és a 110 m. gátfutás előfutamai. Délután 3 órakor 100 m. síkfutás döntő, 400 m. döntő, 110 m. gátfutás döntő, 1500 m. síkfutás, távolugrás, magasugrás, diszkosz, gerely-

és kalapácsvetés, végül 4 × 100 m. staféta. Hétfőn, 24-én délelőtt 10 órakor 200 m. síkfutás és 400 m. gátfutás előfutamai. Délután 3 órakor: 200 m. 800 m., 5000 m. és 400 m. gátfutás döntője, helyből távolugrás, súlydobás és olimpiai staféta. A verseny pazar díjazású és azokat Károly trónörökös személyesen fogja a győzteseknek átadni. A pontversenyben győztes állam a Temesvár város által felajánlott vándordíjat védi első ízben.

KAC—CFR. A CFR új pályáján eldöntésre kerülő mérkőzés a váakozásnak megfelelően érdekesnek ígérkezik. A két csapat játéktudása közt minimális különbség mutatkozik a KAC javára melyet a CFR a saját pálya előnyével és lelkesedésével equalizálhat. Eldöntetlen eredmény látszik a legvalószínűbbnek, bár a jobban diszponált csapat minimális gólarányú győzelme sem lesz meglepetés.

Bécs—Berlin városközi mérkőzés is lesz az osztrák—magyar válogatott meccs napján. Bécs város csapatában szerepelni fognak Nemes és Schaffer is. A mérkőzés színhelye Berlin, bírja pedig a holland Mutters.

Felkérletnek a Haggibbor I., II. és ifjúsági csapatainak játékosai, hogy szombat este nyolc órakor a Ferenc József-ut 48. szám alatt megtartandó fontos értekezletre jelenjenek meg.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Sarkadi Aladar „Ártatlan don Juan“-ja. A budapesti Vigaszínház nagysejű művésze Sarkadi Aladar tegnap lepett föl másodízben mint vendég a kolozsvári Magyar Színházban. Páratlan alakító-művészetét ezuttal az Ártatlan don Juan című bohózat címszerepében vitte a közönség elé. Jom-kippur kimenetele volt és így természetes, hogy a zsidó színházlátogató közönség tulnyomó nagy része otthon maradt. Akik mégis eljöttek, azok alig töltötték meg a színház felét. De az aránylag kicsiny nézőközönségnek olyan színházi estében volt része, amely busásan megerte a fáradságot. A kedves és helyzetkomikumban bővelkedő bohózatból Sarkadi művésze annyira szívből fakadó humort tudott kivarázsolni, hogy a nézőtér egyetlen és végetérni nem akaró kacagásból harsogott. Sarkadi valósággal játszik a nézőtérrel. Első fellépése alkalmával mosolyt akart és a hallgatóság meghatottan mosolygott. Tegnap ugyancsak szuverén erővel parancsolta rák a kacagást és a nézőtér kacagott, de úgy, hogy a szemekből kibugygyant a könny. Partnerei méltók voltak hozzá. Póór Lili egy moziszinész nő szerepében művészi volt és megkapóan szép. Baróti Erzs, Laczkó Aranka, Leővey, Cselle, Földes, Izso és a többiek is mindannyian kitünők voltak. Cselle nagy mértéssel adta szerepét. Lehalkította magát, hogy ne homályosítsa el a főselekvényt. Földes jó társalgószinészt mutatott. (g.)

Heti műsor

Szombat délután 3 órakor: Fekete gyémántok. Olcsó helyárrakkal. Sorozatszám 42.

Szombat este 8 órakor: Pillangó kisasszony. Kelmay Ilona és Vajda László szerződött tagok bemutatkozásával. Premier helyárrakkal. Premierbérlet 5. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. Sorozatszám 43.

Vasárnap délután 3 órakor: Tatárjárás. Sarkadi Aladar vendégjátékával. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 44.

Vasárnap este 8 órakor: Szerencsetánc. Sarkadi Aladar bucsufüllépésével. Premier helyárrakkal. Napibérlet 12. szám. C. Sorozatszám 45.

A színházi iroda hírei:

Az idejű évad Bajadérja kétségkívül a Marinka a táncosnő lesz. A Bajadér tavaly 31 előadást ért meg, a Marinka, egészen bizonyosra vehető, hogy ötven előadást fog megérni. A mulattató szöveg és a fülbemászó zene mindenütt nagy sikert szerzett a Marinkának. A Marinka próbái szorgalmasan folynak Izso Miklós rendezése és Stephanidesz dirigálása mellett. A Marinkát két szereposztásban fogják bemutatni. A címszereplő Kolbai Ildikó lesz, de rendkívül hálás feladatok jutottak Neményi Lilinek, Tolnai Andornak, Berki Józsefnek, illetőleg Sümeginek és Bányász-

nak. A jövő hét pénteki estéjén lesz a Marinka első bemutató előadása. — A Shakespeare-ciklus első előadásaként Othello kerül színre. A színpadi próbák megkezdődtek már a remek műből. A címszerepet Táray Ferenc, Jágót felváltva Mihályfi és Forgács Sándor. Desdemónát szintén felváltva Könyves Tóth Erzs és Izszáki Margit fogják játszani. Cassio Lengyel Vilmos, a doge Szentgyörgyi István, Rodrigo Földes Mihály, Ludovico Cselle Lajos, Montano Kemény László lesz. — Két délutáni előadás lesz ezen a héten: Szombaton, amikor Táray Ferencel Beren Iván szerepében a Fekete gyémántok és vasárnap, amikor Sarkadi Aladar vendégjátékával a Tatárjárás kerül színre. — Szombaton este a Puccini Pillangó kisasszonyát adják a Kelmay Ilona és Vajda László bemutatkozásával és vasárnap este Sarkadi Aladar bucsufüllépése lesz a Szerencsetáncban.

Lévai Ilonka budapesti vendégszereplése. M. Lévai Ilonka újabb budapesti vendégszereplésével nagy sikert aratott. Az Operában az Alarcosbál Amáliájában lépett fel, a Városi Színházban pedig egyik legjobb szerepét a „Zsidónő” Rechájék énekelte. A budapesti sajtó egyhangú elismeréssel ír Lévai Ilonka művészetéről.

NYILTTÉR

E rovatban közöltékért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Deutsch Salomon Johann utazónk folyó év augusztus 25-én rendelési blokkal és kollekcióikkal felszerelve eltávozott, életjelt azóta nem adott magáról. Tenykedéséért felelősséget nem vállalunk. „Louvre” kötött-szövött és rövidárkereskedés, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 97.

Eng-ros

Fndet-ál

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Mindenféle poharak, demonyok, palackok,

lámpaárak bármily mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

CLUJ, Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39, Telefon 954.

Róka, kelme, Szörmfestés,

vegytisztítás legszebb kivitelben

KRISTÁLY

nál Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

Eredeti gyári árak!

Eredeti gyári árak!

„HELIOS”

kötött-szövött árugyár lerakata

Cluj, Piața Unirii

(Fötér)

7.

Óriási választék kötött és szövött árukban, harisnyák és keztyükben!

Izléses, szép és olcsó

nyomatványokat készít a **KADIMA-NYOMDA**

Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop No. 10

Szombaton zárva!

Gyermek-kabátok 800 lejtől, boák 900 lejtől feljebb

Izrael Dezső szücsáruháza

Cluj, Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35

Legujabb szörmemodellek raktáron!

Szörmek átalakítása és festése a legjutányosabb árban

Manometert,

Zsák
HAYAS DEZSŐ
TIMISOARA

GOV

KÖZKERES
Gold
Wald és G

Str. V
(v. Mikos Kelem
Te

„SIR”
legjobb szer a légzőszervi
Ugyint: tüdő- és hörgő-
hőgés és tuberkolózis
orvosát, hogy
Kapható mind
Készíti: Mera Viktor
tára, Regh

Ősz ha
visszakapja

Hajre
nehán
1 üveg
nálati
Kapható
FEKETE

Telefon 494
gyarapod
ha levélben
o o adja fél
Meg nem felelő

Nagy
rövid, kötött, norin
Cluj, Piata

KERESK
FIGYELM

Külföldi gyári lerakatok
választékban fehéraru, Pr
Hosenzeugok, férfi szöv

KÉRJ

Manometert, mindenféle mérőműszereket készit és javításokat vállal: **Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.** Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. **Telefon 315**

Zsák Zsineg Kötél

HAVAS DEZSŐ
TIMISOARA

GOWAG

KÖZKERESZETI TÁRSASÁG

Goldstein, Wald és Glasner Cluj

Str. Vladimirescu
(v. Mikes Kelemen-utca) 17. szám alatt
Telefon 519

Gőz-, gáz-, vízvezeték- és csatornázási berendezések valamint műszaki cikkek állandó nagy raktára. Complete fűrdőszobaberendezések jutányosan kaphatók

„SIRPINOL“

Legjobb szer a légzőszervek megbetegedései ellen. Ugymint: tüdő- és hörghurut, köhögés, számarkóhóges és tuberkolózis ellen. Mindenki kérje házi-orvosát, hogy „Sirpinol“-t rendeljen.

Kapható minden gyógyszerárban

Késziti: Mera Viktor „Fehér Kereszt“ gyógyszer-tára, Reghinul-Sásesc

Ősz haja
visszakapja eredeti színét a

Hajregenerator
néhányiszori használata által.

1 üveg ára használati utasítással **20 lei**

Kapható kizárólag **1511 FEKETE DROGÉRIA** Târgu-Mureş

Telefon 494 **15%** Telefon 494

gyarapodik vagyona,
ha levélben vagy személyesen
o o adja fel rendelmenyét. o o

Meg nem felelő árut visszaveszünk.
1291

Nagy Áruház
rövid, kötött, norinbergi és papirkereskedés
Cluj, Piata Mihaiu Viteazul

Telefon 758

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMĂ

★ **Románia legnagyobb textilgyára Arad** ★

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon 758

Krébsz J.
bőrönd és sportcikkek árugyára

CLUJ

Strada Regele Ferdinand 77.
Gyár: Str. Bucovina 4.

G Y Á R T

Utazóbőröndöt
Férfi nyári divatövet
Football-labdát
Lábszárvédőt
stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

LEGUJABB NŐI PÁRISI, BÉCSI FILCKALAPOK KAPHATÓK

és ugyanarra a formákra átformálhatók Masamodok jutányos árban részesülnek!!

FEHÉR

Cluj-Kolozsvár, Unió-utca 21. sz., (Redout)

Önmaga ellen vét, Nagy és Szilágyi-

ha nem

nál festeti és tisztittatja ruháját. Cluj, gyár Strada Barițiu (vult Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Telefon: 10—25. Sürgőnycim: Mártonffypelz

Mártonffy Testvérek szücsök
szücsáruháza Cluj, Piata Unirii 20.

Legujabb szörmemodellek állandóan raktáron!

Sportkabátok 2—3000 Lejtől feljebb.
Állandó szörmekiállítás!

Mindennemű prémőrök, feldolgozott szörmeárúk nagyban és kicsinyben.

Engros Endetail

Egész Moldova mezőgazdasági és háziipari kiállítása

IASIBAN

Megnyilik 1923. évi szeptember hó 27-én

Jöjjenek el és vegyenek részt e kiállításon!

KERESKEDŐK FIGYELMÉBE

Textil-Import
engros áruház megnyilt

Legolcsóbb bevásárlási forrás!
Óriási nagy választékban fehéráru, Frenchek, zephirek, Hosenzeugok, férfiszövetek, flanelek stb. — Külföldi gyári lerakatok.
Oradea-Mare, Strada Nicolae Iorga (vult Zöldfa-utca) 6.

K É R J E N * „ F I G A R O “ * C S O K O L Á D É T

APROHIRETÉSEK

Apróhirdetéseket egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vasfagyh betűivel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díje — 10 szög — 20 lei. Jelíges hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetésdíjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Perfekt gyors- és gépirónót keres nagy vállalat. Ajánlatokat „Elsőrangú munkaerő” jelígen a kiadó továbbítja. 6255

Désen 1896. év óta fennálló Bernát Simon és fia cég butorraktára és asztalosműhelye eladó. 6232

Elhalálozás miatt Kolozsvártól 14 kilométerre fekvő Fejérd községben egy kitűnő lakóház, üzletnek is alkalmas, 2 1/4 hold kerttel együtt eladó, esetleg bérbeadó. Értekezni Lőb Mór Torda, Rákos-u. 41 szám. 6251

Utazók figyelmébe! A tordai gőz-, kád- és sósfürdő egész héten nyitva. 6264

Megbízható zsidó szakácsné keresetetik kis családnak jó fizetéssel. Cím Kincs Samu Str. Londrei (Hosszu-u.) 26. 6269

Suche ein izr. religiöses Fräulein die die erste Bürgerklasse unterrichten fähig ist, zu zwei Mädchen. Offerte an Izidor Friedmann Chisindiai (Keszend) judepul Arad zu richten. 6266

אינגער מאן וועלכער תנ"ך אינד גמרא אונטער-ריכטען קאנן אויך יודיש די שיש העברעאיש פון אנגענוער זוכט אהאטמען אדרעססע: Jakob Meier für Ignatz Satu-Mare, Tepes-Voda 7. 6265

Keresek október 1-ére fűszer- és vasútletembe egy fiatal izr. segédet. Román nyelv okvetlen megkivántatik. Mindszent Salamon, Jibou. 6268

Két ügyes cipőszakmában jártas segéd azonnal felvétetik

Románul beszélők előnyben. Szombaton zárva. Ajánlatokat kér Frajli Grünfeld, Sätmar

Pianinót bérbe vennék. Értekezni Calea Viktoriei 20. alatt, Stösselnél. 6260

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid-, nőnbergi-, diszrui- és játékáru nagykereskedése

NUSSBAUM TESTVÉREK

TARGU-MUREŞ—MAROSVÁSÁRHELY

Telefon interurban 200

Eladás csak viszonteladóknak!

ROTTMANN KAROLY ÉS TÁRSAI R.-T.

TIMIŞOARA—TEMESVÁR KIRALYI UDVARI SZÁL LITÓK

GYÜMÖLCSPÁLINKA TERMELÉS, BORNAGYKERESKEDÉS, SZESZSZABADRAKTÁR SZESZDENATURÁLÓTELEP. 1364

RUM ÉS LIKÓRGYÁR

COGNAC FŐZDE

ALAPITTATOTT 1873

SEEMANN

ÉPÜLET, MŰLAKATOS, VAS- ÉS RÉZ-BUTOR, JÉGSZEKRÉNY, KOVÁCS-FUVÓ ÉS MÉRLEGGYÁROS

KOLOZSVÁR

Ugyanott eladó egy 6. cséplőgarnitúra elevátorral vagy anélkül

Mindenki legszívesebben

Kapható: **TURUL CIPÓT**

Fiókraktár Cluj, Regele Ferd. 14 (Wesselényi - u.) **visel, meri az elegáns, tartós és jutányos**

BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREŞTI, STRADAPARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli luxuszőgözőkkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

Átszállás, vesztegzár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejjben fizetendő.

Értesítés: A „Byron” gyorsgőzös érkezik október hó 4-én, indul október hó 6-án „Constantinople” gyorsgőzös indul november 5-én

Kajütők, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., Bucureşti, Strada Paris No. 1.

ארטה' כשר ארטה' כשר

Szalámi

és mindennemű felvágottak a legolcsóbb napi árban állandóan frissen kaphatók:

Lebovics szalámigyár

Cluj, Str. G. Baritiu (Malom-u.) 8. sz. Árjegyzék és הכשר kívánatra ingyen

Természetes és szépített földfestékek elsőrendű minőségben

Különlegesség: Falzöldek minden árnyalatban

Astra festékgyár

Cluj=Jucul de jos

Központi iroda: Cluj, Strada Regina Maria 25. Telefonszám: 2—41 Sürgőnycim: Astra, Cluj

SZERKESZTŐSEG, KIADÓHIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Bar L. Pop (Brassai-utca)

Telefon: Szerkesztőség és Kiadóhivatal — 9 Zs. N. Sz. — — 7

A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza

Cluj-Kolozsvár —

Aki szelet

Jó másfél eszt csak enyhe csirája van már lombos fába te másután és nyomtat igazságot: aki szelet még csak kezdetlegesen terjesztettek a jóról alig esett szó, volt szó, hogy a zsidó megfosztani jogaitól kodott már ez a kál láttuk, hogy nemcsak van itten szó. Az e tük a támadó vihar senki. Feljelentésien len beadtunk, ma is aktái között. A kor tőrnek ki korlátaikk gázolnak át nap-nap zsidó életeken, zsidó izgatók, anélkül, hogy görbült volna. Csak muszájból csapott szőlőnek között — szó. Elmult egy év szellőből, amely ves mány öreg, viharedből nagy újságok le szemitizmus komoly amely egyre erősebb konspirál, fenyeget vételére.

Nem jóleső el fel, hogy jobban lá Bratianu. Hiszen ez iskolázottságunk va kétezer év óta figy és annál jobban fi szenvedő hősei volt antiszemitizmus kér szakértelemre tettün Mindenkinél jobban mitizmus sohasem ő zsidóságon kívül többször eszköz a ellen, de gyakran az antiszemitizmus huzzák ki a gyékén szemitizmas ugylá tozik.

A fővárosi s napok óta szenzáció a leleplezett fascista a legközelebbi he Bratianu a bárson tással mi is regisztr fentartás mellett néven erőteljes és lom van az ország nyilvánvalók. Ann kormány sietve tes intézkedéseket. Mi hogy maga a fasciz vagy újdonsült tan Rivera tábornok, v professzor szabato adni a kérdésre. pontosan körülhatá lései is merőben h zőbb tulajdonsága amelyet maga körü

A romániai nines kikristályoso törekvés ütközik k törtetés a hatalo hatalmat mindeáro aztán miként fogn későbbi dolog. Bu mai Uj Keletben kes jelenségről,